

SZABADSÁG

POLITIKAI NAPILAP.

Előfizetési árak:

Debrecen: negyedévre 3 kor. — egész évre 12 kor.
Magyarországon kívül: negyedévre 5 kor. — egész évre 20 kor.

Felelős szerkesztő: **Kiadó laptulajdonos:**
Rudnyánszky Gyula. László József.

Egyesszám ára 4 fillér.
Szerkesztőség és kiadóhivatal:
Debrecen, Csapó-utca. — Telefon 275.

Hajdúkhöz, civisekhez!

(Szeptember 15-éről.)

— augusztus 25.

(gr.) Szeptember tizenötödik napjára gyalázatos bünt készít elő a Béccsel egy követ fujó hazaárulás.

A nemzet többségre juttatta azon pártokat, a melyeknek célja Magyarország jogainak megvédése, tökéletes érvényre juttatása.

Az osztrák politika azonban nem törődik Magyarország alkotmányával, félrelöki a koronás király esküjét és minden ármányra, galádságra kész a nemzet szabad akaratának megtörésére.

A korona megfeledezett a törvényről, a törvénytelenségben fogantott kormány már is súlyos csapásokat mért a magyarokra, valamint nyilvánvaló, hogy a nemzetre njabb és még súlyosabb szenvedések egész özöne várakozik.

A nemzet megtörése, legjobbjainak megsemmisítése, legjobbjaink hatalmas erejének megbénítása most a törvénytelen hatalom büns szándéka.

Megfenyegettek bennünket golyóval és akasztófával, de mivel a nyílt erőszakra ma még gyöngének érzik magokat az önkényuralom szolgalelkű eszközei, hát még önmaguknál is hitványabb szövetségeseiknek, a magyar nemzet salakjának, az Isten és haza ellen törő elemeknek felhasználásával akarnák megfélemlíteni a magyar nemzet akaratának képviselőit, a nemzeti

jogok védelmében becsülettel megálló ellenzéki ve éreket.

Ti hajdunép és ti debreceni polgárok, együtt is színejava a magyarságnak, tudjátok mit terveznek szeptember tizenötödikére?

A hazát tagadó szocializmus körüveszi e napon az ország fényes palotáját. Bent a nemzeti jogokért küzd a hazafiság, kint az általános szavazatjog hazug ürügye alatt, a hazafiak ellen merényletet tervez a hazátlanság.

Bántalmazták, véresre verik, talán halálos veszedelemmel is fenyegetik a dicsőséges vezéreket, a magyar nemzeti eszme fényes nevű államférfiit.

Kossuth Lajos fiát — Kossuth Ferencet, Bánffy Dezsőt, Apponyi Albertet, Andrássy Gyulát és a magyarság többi védőjét, büszkeségét, szemefényét fenyegeti a hallatlan gázság eme merénylete.

A nemzetet magát támadják megbizottai személyében, — *védje meg hát őket a nemzet.*

E hasábokon látott először napvilágot annak terve, hogy a midőn a hazátlanosk ily alávaló szándékkal sietnek a nemzet képviselői elé, találják már a színhelyen a valódi magyar népet, *hogy szíve lobogó lelkesedésével, a magyar izmok hatalmas erejével verje vissza azt a merényletet, melynel hitványabbal még nem számoltak el a történelem lapjai.*

Ezer jó magyar ember, egyesülve bizonyára Budapest polgárságának és a magyar ifjuságnak felelmes csapatai-

val, nagyon elég arra a célra, hogy akár harmincezer budapesti sehonnait megfutámitson.

A magyar nemzet ott lesz a nevezetes napon az országháza előtt, hát ti ott lesztek-e hajdúk és ott lesztek-e te is, Debrecen független polgársága, Hajdúvármegye és Debrecen nemes ifjusága?

Kossuth Lajos nevenapja van ma. Magyarország minden részében, a hol zengzetes magyar nyelvünket beszélnek a hol a magyar haza szeretetétől dobban meg a magyar szív, ugyszintén idegenbe vándorolt véreink köreiben is felharsan a halhatatlan hallottat, a sirban is megillető „éljen”-kiáltás.

Kossuth Lajos nevét visszhangozzák az erdők és a bergek, azt zugják a hömpölygő hullámok és dörgeti a vilámos ég haragja, kiáltozzák a viharok szelvésezi. Kossuth nótájának hangjával hirdetik a nagy napot a magyarok.

Kossuth Lajos regementje nem fogyott el, sőt szaporodván szaporodik, immár a felriadt nemzet óriási többsége mennydörgi szent ígérteként, hogy —

„Mindnyájunknak el kell menni!”

El is kell menni mindenüvé, ahol a szabadság védelméről, ellenei megsemmisítéséről van szó.

Szabad hajdúk, szabad polgárok, szabadságra született magyar ifjak, elmegyünk mi is mindnyájan, hogy megvédjük a veszedelemtől, a meggyaláztól a mi jogaink védelmezőit.

Lajos napjára.

Olyan ragyogó nap Kossuth Lajos neve, melynek sohse lankad tündöklése, heve.

Nagy Kossuth Lajosnak ma van nevenapja, Űje meg a nemzet kicsinye és nagyja.

Apánk neve napját hogyan ünnepelnők? Kossuth apánk dalát hogyan énekelnők?

Sohasem feledjük, sohasem hagyjuk el, Mindenkor e napra tekintünk esdve tel!

Veszélyben a nemzet! És ha Ő üzeni, Mindnyájunknak bizony ma is el kell menni!

Városzobában.

Madame de Monbars,
Mme Bellecour,
Monsieur de Monbars,
Inas.

Szín: Kidécol ügyvéd fényüzéssel berendezett városzobája, melynek minden egyes futordarabján megérzik a válópör-specialista divatos, gondos izlése. Pompás festmények, kényelmes fauteuiliek, középen asztal, tele újságokkal és illusztrált díszművekkel.

I. JELENET.

Mme Bellecour (egyedül, unatkozva, lapozgat egy folyóiratban; — magában): Istenem mennyire igénybe veszi az ilyesmi ez ember türelmét! Minden idegen reszket; rettenetes, ha az embert megvárakoztatják! Akár csak fogorvosnál volnék. (Feláll s nézegeti a szoba mütárgyait; — egy bronz szobor előtt): Csinos . . . (Másfelé tekintet. Egyszerre észrevesz egy finom himzésű se lyempárnát, amelyen dedikáció olvasható.) „Kidécol urnak, a válópörök legnagyobb specialistájának — hálából egy elvált asszony, akinek lesegítette a bilincseit”. Istenem mikor küldhetek már én is ilyen ajándékokot? — (Kinn léptek nesze.) Valaki jön!

(Gyors mozdulattal visszazökik a fauteuilljébe; egy pillanattal később már ismét a folyóiratot lapozza. — Az ajtó nyílik.)

Inak (megjelenik az ajtóban; ahoz, aki követi.) Nem, asszonyom. Nem kell sokáig várakoznia; csak egy hölgy van nágyásád előtt. De ha madame az első segéddel méltóztatnék beszélni . . .

Mme de Monbars: Nem; köszönöm. Várni fogok. Kidécol ural személyesen kell elvégezni a dolgomat.

(Az inas beocsátja mme de Monbarst; aztán eltávozik.)

II. JELENET.

Mme Bellecour; — mme de Monbars.

Mme de Monbars (helyet foglal az asztal mellett, miután könnyedén köszöntötte mme Bellecourt. Szünet. Monbars asszony kezébe vesz egy könyvet és lapozgat benne. Majd az órájára pillant és Bellecour asszonyhoz fordul): Pardon . . . madame régóta várakozik?

Mme de Bellecour: Ah igen, Kidécol ur már nagyon soká tárgyalt odabenn egy hölgygyel.

Mme de Monbars (mosolyog): Szinte már kompromitáló.

Mme Bellecour: Valóban. No, de hisz az természetes is. Kidécol ur kedves, kellemes, valódi nagyvilági ember, — igazi ritkaság a többi férfiak közt, az ember el sem hagyhatja, ha egyszer nála van. Azonkívül pedig az ilyen válópörökben annyi a komplikáció; a megbeszélések tenger időt vesznek igénybe.

Mme de Monbars: Nekem mondja? . . . De ha nem vagyok tapintatlan, ön asszonyom szintén válik talán?

Mme Bellecour: Sajnos!

Mme de Monbars (élénken): Óh, azok a férfiek! azok a rettenetes iérjek!

Ezt ajánljuk néktek Kossuth Lajos neve napján, bizonyára helyesléssel, vagy sugallatára is a magyarok eme legdicsebbjének.

Hajduk, polgárok, ifjak — magatokat becsülitik meg, ha szeptember tizenötödikén ti is sikra szállotok a nemzet becsületéért!

A nagy válság.

— augusztus 25.

A politikai helyzet legújabb fordulata az, hogy báró Bánffy Dezső személye ismét előtérbe lépett.

Képviselői körökben ugyanik — amint nekünk táviratilag jelentik — az a hír elterjedve, hogy Bánffy Dezső báró vasárnap hétfőn és kedden, magánügyekben, Bécsben tartózkodott. Magánügyein kívül azonban — forrásunk szerint — komoly politikai célok is foglalkoztatták. Hosszabb látogatást tett Pitreich közös hadügyminiszternél és Beck vezérkari főnökénél, a mely érintkezéseknek bécsi politikai körökben nagyjelentőséget tulajdonítanak.

Tudvalevő, hogy Bánffy báró bécsi utazásai mindig találgatásokra adnak okot így valószínű, hogy ez említett bécsi utazásához fűzött kombinációk is érdemleges cáfolatban része sülnek. Az mégsem lehetetlen, hogy a tévé keny államférfi módot talált az egyesült ellenzék céljainak előmozdítására az illetékes bécsi körök előtt.

Érdeknek továbbá Bánffy bárónak a szabadalvüpart szerdai határozatát illető megjegyzései.

Egy hírlapíró ugyanis tegnap Bánffy Dezső bárónál, az újpárt elnökénél járt, hogy tőle a szabadalvüpart határozatáról való véleményét megtudja. Bánffy Dezső szószerint a következőket válaszolta:

— A szabadalvüpart tegnap határozata semmi irányban sem befolyásolja a politikai helyzetet. A koalíció továbbra is rendületlenül megmarad a maga álláspontján. A koalíció álláspontját fel nem adhatja, de a megoldás kérdésében a nemzet jogainak teljes és feltétlen jogainak épségben tartása mellett elmegy addig a határig, a meddig ez éppen ezen jogok érintése nélkül lehet séges. A szabadalvüpart tegnap határozata lényegében nem befolyásolja a politikai hely-

zetet a párt sem, mert nem változott ki, nem okozott párt feloszlást. Ha a szabadalvüpart tegnap úgy határozott, hogy feloszlik és részben a disszidensekhez, részben az újpárthoz csatlakozik, akkor ez a körülmény a koalíció kebelén belül mindenestre erősítette volna azoknak a közjogi álláspontját, a kik a dualizmus hívei. Így azonban a helyzeten nem változtat.

A szabadalvüpart csöndes feloszlását pedig nem állíthatja meg semmi nagyhangú színelőadás. Értesülésünk szerint Issekutz Győző bejelentette a szabadalvüpartból való kilépését. Némi szépség-tapaszt kíván lenni a félhivatalos „Magyar Nemzet” tegnapi számának kijelentése, a mely szerint a szabadalvüpart állásfoglalása nem egyéb, mint minden oldalról való támogatása és előmozdítása az az céljának, hogy mérsékelt politikájának valamely uton módon többséget szerezzen.

Szabadalvüpart és többség, Tisza és mérsékelt politika oly egymást kizáró fogalmak ma már, hogy róluk beszélni is fölösleges!

Balfogás után balfogást követ el ez a szerencsétlen bukott párt. Világos immár, hogy a Zeysig féle röpiratnak nem volt egyéb célja, mint az egyesült ellenzék csúfítá tétele, megrágalmazása. Hátrafelé sült el ez a gyalázatos revolver, mert mindennap új és új adatok merülnek fel aziránt, hogy ezt a röpiratot a Tisza, Héderváry, és Fejérváry háromságból nem fölötté messze tákolták össze: Kezd a dolog kellemetlenné válni. A szerzőséggel megvádolt Weiss Julián dr. Bűnvádi följelentést adott be a Zeysig név alatt megjelent röpirat magyarországi ismeretlen terjesztője ellen. Ebbe a szennyes históriába igen hatalmas uraknak talál beletörni a bicskájok.

Fejérváry jó, megy, utazik és megérkezik. Figaró itt, Figaró mindenütt. Tegnap reggel Budapestre érkezett. Elutazása előtt Bécsben huzamosan tanácskozott Pietreich közös hadügyminiszterrel és Bihar honvédelmi miniszterrel. Bihar miniszter Budapestre kísérte a miniszterelnököt.

A szászoktól is el lehet mondani, hogy gondolkodnak, tehát megvannak. Gondolkoznak pedig a felett, hogy a helyzet zavaros vízében minél kövérebb potykákat halász-hassanak ki a magok részére.

hogy egy pillanatig sem bántam meg soha a ballépésemet!

Mme de Monbars: Én teljesen megbocsátok önnek, mindent, asszonyom és ha az én utamba az övéhez hasonló eszabitó akadna... A férjem olyan visszriasztó!

Mme Bellecour: A kedvesem mintaképe a bőkezűségnek.

Mme de Monbars: A férjem maga a zordság.

Mme Bellecour: A kedvesem csupa gyöngédség!

Mme de Monbars: Örökösen otthon hagy; sohasem visz el sehová!

Mme Bellecour: ... Ott van szüntelenül mellettem, amikor csak lehetséges; és elvisz mindenfelé!

III. JELENET.

Ugyanazok. — Az inas és monsieur Monbars.

Az ajtó nyílik s a szolga egy urat bocsát a várószobába.

Mme de Monbars: Egek! a férjem!

Mme Bellecour: Egek! kedvesem.

Tróbla.

A jog és pénzügyi bizottság ülése.

— augusztus 25.

Debrecen város jog és pénzügyi bizottsága augusztus hó 28. és 29-én mindennap délután három óraker a városháza közgyűlési termében ülést tart, a melynek tárgysorozata 24 pontból áll.

Az ülésnek fontosabb tárgyai a törvényhatóságok által megküldött alkotmányvédő határozatok pártolása, a hortobágyi legeltetési jog megoldása és több fontos ügy.

A bizottság tárgysorozata egyébként a következő:

1. Gazdasági-bizottsági javaslat özv. Steinfeld Mihályné vajda laposi bérletén emelt gazdasági épületek átvétele és ingatlan eladás iránti kérelme tárgyában.

2. Ugyanannak javaslata Győr vármegyének az 1883. XLIV. t. c. 49 § módosítását végett az országgyűléshez intézett feliratára.

3. Kardos Lászlónak kérvénye a város címerének használhatása iránt.

4. Kecskés István és társainak kérelme a hortobágyi legeltetési jog mikénti gyakorolhatása, illetve hasznosítása tárgyában.

5. Javaslata az építési-bizottságnak a külterületi építkezésekre vonatkozó szabályzat tárgyában.

6. Tordaaranyosmegyének megkeresése a pénzügyigazgatóságok mellé rendelt számvételek szétosztása tárgyában.

7. Pestpiliszlókiskun- és Nógrád vármegyéknek az alkotmány védelmére az országgyűlés képviselőházához intézett s idepartolás végett megküldött felirata.

8. Erdőmesternek jelentése a nagyerdő parknak tuskósdronykeréssel bekerítettése a parknak használati szabályzata tárgyában.

9. Póthitelkérelmés a kórkemencei téglagyártásra.

10. Zombor városnak megkeresése József kir. herceg ércszobrára adakozás iránt.

11. Szatmármegyének megkeresése a házosztályadómentesség tartalmának kiterjesztése végett az országgyűlés képviselőházához intézett feliratának támogatása iránt.

12. T. főügyész jelentése Bakos Antal Fűvészkeret utca 7. sz. telkének megszerzése ügyében.

13. Gazdasági bizottsági javaslat a Tiszavidéki mezőgazdák szövetkezeténél üzletresz jegyzése tárgyában.

14. Ugyanaz az állatok védelméről szóló szabályrendelet tervezetre.

15. Sütő, cukrász, mézeskalácsos és cukorkakészítő ipar gyakorlása tárgyában beterjesztett szabályzat.

16. Miniszteri leirat a hordáripár gyakorlása tárgyában alkotott szabályrendeletre vonatkozólag.

17. Hidvéger Miklós és József pallagi haszonbérloknak dohányszin építés iránti kérvénye.

18. Várad Józsefnek a Meszónaalapból ösztöndíjat kérő folyamodása.

19. A siketnémákat gyámolítóegyesület javára tett 20.000 korona alapító-oklevél tervezete.

20. Melocco Péternek kérvénye ipartelep létesítésére 2000 négyszögöl terület átengedése iránt.

21. A Csicsogó kocsma épület átalakítására felmerülő költségek honnan leendő fedezése.

22. Erdőmesternek jelentése az erdei szárazgalyszedés tárgyában.

23. Közgazdasági előadó javaslata a váróhelypénz szabályzat tárgyában.

24. Egyébb netán érkező folyó ügyek.

Apponyi cikksorozata.

— aug. 25.

Megemlékeztünk tegnap gróf Apponyi Albert „A törvényes ellenállás“ című cikksorozatának első közleményéről. A második közlemény megállapítja, hogy a mostani kormány fennállásában alkotmányellenes és törvénytelen. Fényes, világos érveléseit azután így folytatja:

„Eddig a dolog egészen világos. Kétség csak akkor támadhat, ha azt a kérdést vetjük föl, mennyiben hat ki a kormánynak ez alkotmányellenes jellege az ő kormányzati ténykedéseinek törvényességére, jogi érvényességére, valamint amaz uralkodói cselekedetek érvényére, a melyek e miniszterium valamely tagjának ellenjegyzésével jöttek létre, a hol csakugyan kétely tárgya lehet, vajjon ez az ellenjegyzés elegendő-e az 1848. III. törvénycikk 3. §-a rendelkezésének, mely szerint: „(6 felsége vagy távollétében a nádor) bármely rendelkezés, parancsolataik, határozataik, kinevezések csak úgy érvényesek, ha a Budapesten székelő miniszterek egyike által is aláíratnak.“ Ervénytelen-e tehát Molnár Viktor-nak és Sztéryni Józsefnek államtitkárrá kinevezése, mert Lukács György, illetőleg Jörös László ellenjegyzésével eszközöltették, a kiknek már nem volna szabad miniszteri székekben ülnök? Híjján van-e a bírói hatalomnak az a bíró es ennek folytán érvénytelen-e minden ítélete, a ki Lányi Bertalan alkotmányellenesen működő igazságügyminiszter ellenjegyzésével neveztetett ki? Ervénytelen-e György Endrének minden állategészségügyi vagy vízjogi, és Kristóffy Józsefnek minden közegészségügyi, avagy közrendészeti, esetleg sürgős szükségnek megfelelő, tartalmilag törvényes, sőt talán a törvény által az illető miniszteriumra ráhuzott köteletség alapján kiadott rendelete? Ervénytelen-e Bihar honvédelmi miniszternek a véderő törvény értelmében a tartalékosok és póttartalékosok időszaki, illetőleg kiképzési gyakorlataira nézve kiadott rendelkezése? Vagy, hogy ne elméleti, hanem gyakorlati alakban vessük föl a kérdést: **föl van-e hatalmazva minden egyes honpolgár, hogy az ilyen természetű, tartalmilag törvényes rendelkezésektől az engedelmességet megtagadja, azon a címen, hogy alkotmányellenes kormánytól erednek?**

Ezen, a lelkiismereteket ma rendkívül foglalkoztató kérdésre is nagy államférfiúi beletással feleli Apponyi gróf a következőket:

„A józan ész visszariad ettől a következtetéstől, mely, ha az életbe átvitlenék, kiszámíthatatlan kárt okozna az anarkiába sodort nemzeti társadalomnak és a nemzetet torolná meg a hatalom bűneit. Abból, hogy valamely kormány alkotmányellenes, mindekelőtt az következik, hogy el kell mennie, illetőleg, hogy az erre hivatott tényezők által eltávolítandó; következik ugyan még az is, hogy az ilyen kormány jogosan nem végazhat kormányzati ténykedést, de ezt a második következtetést csak az elsőtől együtt érvényesítheti, tudniillik akképen, hogy elszeggy, nem pedig úgy, hogy megmarad és egyszerűen abbahagyja a törvények végrehajtását, a közrend fontartását és egyáltalán mindazt, a mit csak a hatalom tényleges bírálója tehet meg a nemzet kárvallásának elhárítására. Ezeknek elmulasztásával nem hogy enyhítené azt a felelősséget, a mely tagjait jogtan hivatában maradásukért sújtja hanem csak újabb felelősséggel terhelné magát. Még az sincs kizárva, hogy halasztást nem tűrő ügyekben a képviselők „a kormánynak“ utasításokat adjon, nem azzal a szándékkal, hogy azokat ez a kormány teljesítse (mert hiszen egyidejűleg a képviselőház mindent megtesz annak eltávolítására), de azzal a hatálylyal, hogy a menyiben előbb következnek el az utasítás végrehajtásának szüksége, mint az alkotmányellenes kormány tényleges eltávolítása. ez a kormány is köteles volna a végrehajtást eszközölni, a nélkül, hogy ezzel bármiféle alkotmányos rehabilitációt érne el, vagy az

alkotmányellenes kormányzás tényeért ránehezendő felelősség súlyát a legkisebb mértékben is csökkentené.“

Azután így jelöli ki a polgárságot a nemzeti ellenállásban megillető szerepet:

A felelősségre vonás alkalmával fogják az arra hivatott tényezők üldözni az alkotmányellenes kormány által vagy az ő közreműködésével teljesített kormányzati cselekmények jogi hatályának kérdését is. Az egyes honpolgár nem vághat e döntésnek eléje azzal, hogy tartalmilag törvényes intézkedésektől önhatalmulag megtagadja az engedelmességet. De része és szerepe van neki is az alkotmányellenes kormány eltávolítására irányuló törvényes cselekvésben, melynek tényezői, más-más hatáskörrel: a király, az országgyűlés, a törvényhatóságok, a községek és az egész nép.“

Megostromolt nyaraló.

Harc a betörőkkel.

— augusztus 25.

Dr. Sárváry Gyula városi t. főorvos nyári lakának környéke nem mindennapos eseménynek volt színhelye szerdáról esütőkre virradó éjszaka. Fegyveres rablók akartak betörni a nyaralóba s kitudja még vérengzésre is vetemedtek volna, ha Sárváry Gyula dr. a kellő pillanatban fel nem ébred s rövidesen tisztán nem látja a veszedelemet, a mely a villa alvó lakóit fenyegette.

A nyári lak környéke egész csatátér volt éjjeli egy óra tájban. A menekülő tettesek az üldözőkre lövöldöztek, azonban nagy szerencsére senkit se találtak a golyók. A rendőrség a betörők után széleskörű vizsgálatot indított s helyes nyomon van, így tehát lehetséges, hogy igen rövid idő alatt kézre kerülnek a fegyveres gazemberek.

A rémes éjszakáról tudósításunk a következő:

Feszegetik az ajtókat.

Sárváry Gyula dr. városi tisztai főorvos villájába a múlt éjszaka betörést kíséreltek meg ismeretlen tettesek. A villa a Simonyi ut végén van, szemben a rendőri őrházzal. A nyaraló lakói este ugy tiz óra tájban felküdtek le és mély álomba merültek, a mikor éjfélt után Sárváry Gyula dr. a villa hátsó része felől zajt hallott. Sárváry először azt hitte, hogy beteglátogatóba hívják. Ezért nem kelt fel mindjárt, hanem várta, hogy a cselédség jelentse be az éjjeli látogatót. Ébren feküdt az ágyán s várt. A nesz azonban kezdett gyanússá válni. Mintha ajtó feszegetés lett volna, úgy vette észre s ezért gyertyát gyújtott. Felkelt ágyából és a szomszédos szobába sietett, ahol gyermekei és Dr. Udvarhelyi Dezső kir. alügyész, a debreceni ügyészség jelenlegi vezetője aludtak. Felébresztette őket s kimentek a nyárilak hátsó részén lévő terrasz ajtóhoz. Sárváry az ajtót kinyitotta. Három surranó alakot vett észre a sötétben, a kik hanyat homlok rohantak el.

Mikor ugyanis Sárváry a kulcsot megforgatta a zárban a betörők hamar elsiettek.

— Segítség!

— Betörők!

— Gazemberek! — kiáltotta Sárváry dr. de szavára választ nem kapott.

Az első lövés.

A kellemetlen felfedezés után ismét bezárkóztak a nyaralóba. Mintegy öt-tízperc múlva lövés zaját hallották. A betörők, a kik a szállók mellett elvezető úton rohantak, lövöldöztek. Kevés idő múlva újabb dördülés hallatszott s egymásután mintegy 10-12. A lövések közül egy a villa konyhaajtójának felső részébe furdott.

Egyszerre aztán hatalmas dördülés rázkódította meg a levegőt. Ez a durranás már

semmiképen se revolver lövéstől származott. A durranás oly erős volt, hogy a villa ablakai is megrezzentek.

A csatározás.

Mikor Sárváry Gyula dr. kiáltani kezdett, a nagyerdei csőszházban lévő rendőri kirendeltség is felébredt. — A csőszházban Hajdu Kálmán őrsparancsnok helyettes és Borbély közrendőr tartózkodtak. Harmadik társuk Nyilas rendőr a Simonyi uton cirkált. Ő lett figyelmes a lövésekre s azonnal a zaj irányába sietett.

Gyere ide, ha kell valami!

Nyilas rendőr a villa és a csőszház között sietett előre. A Sárváry-féle nyári laktól, talán ötven lépésnyire három alakot látott az utszéli árok partján ülni. Közeledett feléjük és megkérdezte tőlük, hogy mit keresnek ott? Erre az egyik betörő oda kiáltotta neki:

— Gyere ide, ha kell valami!

— Kaphatsz egy kis verést öreg cimborá!

A rendőr erre vissza fordult, hogy a csőszházba menjen, a honnét ekkor már Hajdu és Borbély is elősiettek. Azonban mikor a tettesek felé közeledtek, egymás után kezdtek lövöldözni. Ekkor hallatszott az a hatalmas dördülés is, a mely vadászfegyverből történt. Valóságos golyó zápor süvített a rendőrök füle mellett, úgy, hogy kénytelenek voltak vissza vonulni.

A csavargók pedig ezalatt eltűntek a sötétségben.

Az őrszobában.

Történt, hogy az éjszaka Nyilas rendőr a nagyerdei parkban egy csavargót vett észre. Igazolásra szólította fel, de minthogy az illető gyanús volt előtte bekísérte a csőszházba Ott aztán kihallgatták. Mig ez történt Sárváry Gyula és Dr. Udvarhelyi alügyész átmentek a csőszházhoz, a hol elmondották a rémes éjszakai történeteket. Nyomban jegyző könyvet vettek fel az esetről. Majd a villa környékét vizsgálták meg s konstataáltak, hogy a betörők a nyárilak elő részén, a kapunál is szerencsét próbáltak. Erre vail a meggörbített vaskerítés, az eltört zár és feszegetés nyoma. Azonban úgy látszik alkalmasabbnak látták a hátul való besurranást s így ott próbálkoztak meg a gaztettel.

Az első nyomok.

Reggel aztán terjedelmes jelentést terjesztett be a csőszházi őrség a rendőrségnek, a hol egy másik éjszakai betörést is bejelentettek. A Berger féle téglagyár irodájában is ismeretlen tettesek jártak az éj folyamán. Ott sikeresen operáltak, mert egy wertheim lakattal elzárt íróasztalfiókból 68 korona készpénzt, öt tájtek pipát és egy használt Lefosché vadászfegyvert vittek el. Ez a vadászfegyver lett a betörők elárulója. A rendőrségnek első dolga volt, hogy újabb helyszíni szemlét tartson a Sárváry villa körül s ott a hol lövöldöztek találtak is egy vadászpuskába való kilőtt töltényt. A betörők a vadászfegyverhez egy tölténytáskát is loptak, a melyben Skótt Lajos debreceni fegyverműves cégével ellátott golyók voltak. A kilőtt töltény is azok közül való volt.

Kétségkívül megállapították tehát, hogy a Berger-féle betörést azok követették el, a kik a főorvos nyári lakába akartak behatolni.

A nyomozás, a tettesek.

A rendőrség körülbelül sejtí már, hogy a betörők kik lehetnek. Mile Pál rendőrfogalmazó, a ki ez ügyben a vizsgálatot vezeti, a legszélesebb körben intézkedett, hogy a tettesek kézrekerüljenek. Valóságos körhálót készített a számukra s így igen valószínű, hogy nagyon rövid idő múlva hurokra kerülnek.

A betörőkről annyit sikerült megállapítani a lövöldözésekkor támadt világosság folytán, hogy az egyik magas termetű ember és világos sárgás ruhát viselt, a másik kettő alacsonyabb és fekete ruhában volt.

A rendőrség táviratokat menesztett 21 helyre. 18 esendőszakasznak és 3 rendőr kapitányságnak, ezenkívül a rendőrbiztosok is kimentek nyomozni a vármegyébe. A késő éjjeli órákig a nyomozás eredményéről nem érkezett jelentés a rendőrségre, de lehetséges, hogy ma, pénteken már, ha nem is tartóztatták le a betörőket, de sarkukban lesz a hatóság.

A betörők tette így minősül:

Betöréses lopás. meijet a Berger cég kárára követtek el, betörés kísérlete és három ember élete ellen elkövetett gyilkosság kísérlete.

Egyház és iskola.

Értesítés. A helybeli ev. ref. tanítóképző gyakorló iskolájában a beiratkozás f. évi szeptember 1-én tartatik meg. A mult tanév végén előjegyzett növendékek tandíjukat (20 korona 30 fillér) a főiskolai háznagy hivatalban már most befizethetik arról szóló nyugtával jelentkezzenek a beíratásra. Az újonnan jelentkező növendékek keresztlevelükkel, himnuszraoltási bizonyítványukkal szülei kíséretében jelentkezzenek a kollégium gyakorló iskolai tantermében s a felvétel után a fenti tandíjat ők is a háznagy hivatalban fizetik be. Tisztelettel az igazgatóság.

Tollhegyen.

Karcolatok.

— augusztus 25.

Jókai egyik regényében írja, hogy a szabadságharcba csatlakozott, nagyszáju, de gyáva martalócokat, „kakadály-csapatnak” nevezték el. Pompás elnevezés; emlékeztet a papagályra, benne van az akadály és még egyéb hasonló dolog.

A Tiszáké most a kakadály-párt. Nem akar feloszlani, csak csörög, mint a szarka, akadályozza továbbra is a nemzeti törekvéseket, de ha majd dögöt, vagy nyereséget lát, akkor majd megjelenik és osztakozik.

Ki akar még ilyen párthoz, a kakadályok közé tartozni?

„Eltarisznyázzátok az étkes tarisznyát, ha felosztotok!” véli Tisza és pártja nem is oszlik el.

„Kit öt ezer, kit tíz, kit még több ezer forintot szereztem be a szabadelvűpárti guilyába, hogy eresztenék hát most szólnak — ingyen?” folytatja a geszti jószágértartó és pártja erre az érvelésre sem oszlik el.

Héderváry gróf is beszélt a kakadályok gyűlésén. Megvesztegető ékesszólással előadott beszédéből különösen kiemeljük a következő részeket:

„... a szabadelvűpárt építette ki és odáig juttatta az országot, hogy kétszeres kiállításával meg tudta a világnak is mutatni gazdasági, ipari és kulturális fejlődését, ezredéves ünnepének reudezésénél pedig emlékébe idézte az egész világnak azt, hogy egy nemzet áll itt, a mely sok viszontagságon ment keresztül, de megállta a helyét” stb.

Imé, még azt is a szabadelvűpártnak köszönhetjük a jó gróf szerint, hogy ezer évig élünk! De, hogy a nemzet százezrei, nyomorukban, Amerika felé menekülnek ezeréves, de a romlás színterévé vált hazájukból, azt ugyan kinek köszönhetjük?

Azt mondja továbbá, hogy a párt a választások után „férfiasan beismerte kisebbségi helyzetét...” De hát mit tehetett

egyebet, ha egyszer megszámlálták ritkult soraikat, mint azt, hogy beösmerték, amit tagadni ugysem lehetett volna?

Az ügyvezető kormány örökéletűnek vélvén magát, számtalan tervvel foglalkozik. Csakhogy élete mulandó, terveit pedig tömentelen pénzbe kerülnek. Mit tehát majd egyebet, mint a mit cigány szokott mondani, mikor észre veszi, hogy a mulató kompániának garasa sincs már:

— Náni lóvé, gyasz már! (Nincs pénz, gyerünk már innen!)

Bizony iszkiri more lesz már ott nem sokára!

NAPI HIREK.

Kassa és a Jakabokányiék.

— augusztus 25.

A hazátlan szociálisták a magyar vezényszót kutyába sem veszik, fődolog, hogy a haza szavazati jogot adjon még a hazaárulóknak is.

Pedig imé, mi történik most?

Csak az, hogy Kassán, Budapesten és számos más helyen népgyűléseket rendeznek a katonai tulkapások ellen, mert hiszen a kassai merénylő tisztek egyik vezéröket — a tisztelekre méltó védelemben megsebesített Klein Lipót — üzték a halál küszöbére.

Lám uraim, ugy-e mégis csak éget, ugy-e mégis csak sürgős a katonai kérdés? A hadsereg szellemének oly módon való átforgatása, hogy az ne gyűlölködő elnyomója, hanem barátja és védője legyen a magyar embernek.

Valjon megengedték-e Fejérváry, Kristóffy és a katonai hatalom egyéb eszközei, hogy gyűléseket tartassanak a militarizmus letörésére? Saját pártfogóikkal hogy ütköztek most össze?

Mert — sehonnai előcsahosok, a nyomort megvámoló budapesti Jakabokányiak — romlott és lelketlen emberek vagytok! — A kassai eset sarokba szorított, még pedig ugyan erősen sarokba!

Saját jobb belátásra ébredt hibeitek bunkóznak le, ha újabb és újabb esetek bizonyítják be, milyen hazugok vagytok!

Bécsi béreacek, nem pedig barátai a népek, az eibolondított tömegnek!

Debreceni pereg.

— augusztus 25.

Volt régebben az itteni ezrednek egy századosa, akit bajtársai „az édes ember”-nek neveztek. Mivelhogy ez a százados akkor is édes volt, ha a legnagyobb gorombaságokat követte el, vagy, ha valakinek a legnagyobb kellemetlenséget is tárlta föl. Tszem fel, ha valakit valamely ballépésért büntetnie kellett, azt is ilyen módon tette:

— Édeském, ez bizony nagy hiba. Édeském, ezért legyen szives öt napi egyest leülni.

Történt, hogy az édes századosnak gyakorlat alkalmával valami kupot kellett elfoglalnia, szemben a másik századdal, melynek ugyanaz volt a feladata.

Harevonalban állott mind a két század, de úgy, hogy az édes századosnak már-már kevesebb kilátása volt arra, hogy ő keritheti hatalmába a kupot.

Ekkor odalovagolt bajtársához, az ellenséges század parancsnokához és lekötözött nyájassággal mondta neki:

— Édeském, engedd át nekem azt a kupot.

— Hogy-hogy?

— Hát lásd édeském, én nem akarlak befolyásolni, de ez a kis ütközet nagyon fontos az ezredes szemében, hát én, mint rangidősebb,

mint néha feljebb való, kérék édeském, engedd át azt a kis kupot!

És az édes százados, anélkül, hogy befolyásolni akarta volna bajtársát, egész könnyedén foglalta el a kupot.

Debrecen egyik legélénkebb útján nagy csődület támadt tegnap. Egy félig-meddig toprongyos alakot és — négy apró gyereket — vitt be két rendőr nagy tömeg kísérete mellett a rendőrségre. Az ügyeletes rendőrtisztviselő előtt a száználmas alak elmondta, hogy őt és gyermekeit kitétték az utcára, mert nem tudta házbéréit megfizetni. Egynéhány nap előtt érkezett a városba, akkor még vagyonos ember hírében állt.

— Tulajdonképpen kicsoda? kérdé tőle a rendőrtisztviselő.

— Én a Keletről jöttem, elég csinos vagyonnal néhány nap előtt. Most azonban itt állok teljesen kifosztva mindenemből. Dárius vagyok és ezek a gyermekeim. Am Debrecenben olyan nagy drágaság, hogy még Dárius kincse sem elég egynehány napi tartózkodásra Debrecenben...

— **Debrecen város 1906. évi költségvetése.** Debrecen város jövő évi költségvetése elkészült. Roncsik Lajos főszámvéző több heti fáradságos munka és tanulmány után elkészítette az 1906. évre szóló költségelirányzatot. Jelentését tegnap terjesztette be a jelentést a város tanácsának, a mely mai ülésében fog ezzel a jelentéssel foglalkozni. A jelentés így szól:

Tekintetes Tanács! Városunk háztartásának 1906. évi költségelirányzati javaslatát az 1886. évi XXI. t. c. 17. §-a alapján tisztelettel betérjesztem.

Ezen előirányzati javaslat alakjára s tartalmára nézve némi részben eltérő a mult évtől, ezen eltérés azonban főként közgyűlési határozatokban leli magyarázatát.

I. A rendes bevétel 2, 316, 751 k. 56 f.
II. A rendkívüli „ 322, 000 k. — „

Összes bevétel: 2, 638, 651 k. — f.

Ezzel szemben:

I. Rendes kiadás 2, 579, 564 k. 22 f.
II. Rendkívüli „ 392, 094 „ 05 „

Összes kiadás: 2, 961, 858 k. 27 f.

A bevétel és kiadás közt mutatkozó 323, 106 k. 71 f. hiány 964 000 k. egyenes állami adó 33 százalékában nyer fedezetet. Javaslatom részletezését s az előző évre előirányzott összegtől való eltérését, egyrészről az indoklás soraiban, másrészről a mellékletekben ismertetem.

A házipénztár költségelirányzati javaslattal egyidejűleg betérjesztem a házipénztár által kezelt alapok költségelirányzatait is: azon megjegyzéssel, hogy az ipariskolai pénztár költségvetése az állam segély kieszközlése végett az illető szakminisztériumhoz már előzőleg fel lett terjesztve. Tisztelettel kérem előirányzati javaslatomat tárgyalás után a törvényhatósági bizottsághoz betérjeszteni. Debrecen, 1905. augusztus 22. Roncsik Lajos s. k. főszámvéző.

— **A vízvezeték ügye.** A város vízvezetési ügyében kiküldött nagybizottság legutóbbi ülésének jegyzőkönyvét e hó 26-án fogják hitelesíteni. A jegyzőkönyvet ki fogja nyomtatni és a bizottsági tagok között szétosztatja. Ugy tervezik, hogy a vízvezeték ügyét az október elején megtartandó közgyűlés elé terjesszék.

— **Milyen időnk lesz?** Meteor jeleni: Augusztus hó még hátralevő csomópontjai 23, 27, 29 és 30-ra esnek s miután a szeptember hó elseji csomópont is erősen esős jellegű, kevés helyen lehet majd a légkör alkalmas a teljes napfogyatkozás megfigyelésére. Szeptember hó csomópontjai: 1, 4, 5, 6, 12, 13, 17, 20, 21, 24, 26, 28, 29 s melyek közül az 1, 12, 17 és 29-ikiek az erősebbek és pedig az 1-és csapadékos jellegű s ezzel a jövő hó eleje szintén ilyen-

nek s erősen változónak ígérkezik. A 6 tól 12 ig állandó derült, ezt követőleg hűvös jelleggel változó, míg a 13 kát követőleg újra állandóbb, derült, mely ekkor hosszabb tartalmunak ígérkezik.

— **A színügybizottság** ma, pénteken Oláh Károly tanácsnok elnöke alatt ülést tart, a melyen megállapítják az idei szini évad határnapját. A bizottság ezenkívül tárgyalni fogja Zilahy Gyula kérelmét is, továbbá intézkedik az új páholyok bérbeadására nézve.

— **Kinevezés.** A kereskedelemügyi miniszter Vinnay Géza debreceni lakost műszaki tanácsossá nevezte ki.

— **Deákról, Andrásyról.** A „Bp. Hp.” tegnapi számában Andrassy Gyula grófnak, a nagy külügyminiszternek életéből jegyez föl nagyon jellemző adomát, amely némileg manapság is időszerű. A hazabölcse, Deák Ferenc kiegészítési javaslatába, amelyből aztán az 1867. évi XII. t. c. lett, eredetileg is bele volt szövegezve ez az szó: *magyar hadsereg.* Ezt a bécsi katonai és kormánykörök sehogy sem akarták elfogadni. Maga a király is alapos felvilágosítást kért Deáktól arra nézve, hogy mit ért e kifejezésen? Deák azt mondá hogy ez nem jelent két különálló hadsereget, hanem igenis magyar szövegezése az *exercitus hungaricus* nak, amely ott van a Korpusz Juriszbán. Ő felsége e magyarázatban meg is nyugodott, de nem úgy a katonák és az osztrák miniszterek. Ezekkel a dolog miatt sok baja és vesződsége volt Andrásynak. Végre egyszer meguván a dolgot, így szólt keményen a hadügyminiszternek:

— A magyar ember mindig kész meghalni hazájáért és királyáért, de hogy ezt alnéven tegye, ahhoz nincs és soha sem lesz kedve! Ez aztán meggyőzte a hadügyminiszter urat.

— **Lajos estély.** A Kossuth-dalkör tegnap este Lajos napjának előestélyén a Törő-vendéglőben Kossuth Lajost ünnepelte. Az ünnepi beszédet dr. Bacsó Dezső mondta s kivüle még Szentjóbby Kálmán beszélt. — Lajos tapssal honorálta a dalkör énekszámait a szép számu közönség, mely a késő éjjeli órákig maradt együtt. Herceg János tanító indítványára Kossuth Ferencnek az alábbi táviratot küldték:

Kossuth apánk névestéjét ünnepelve hazafias lelkesedéssel emlékezünk meg Nagyságodról Edes atyja szentséges szelíme vezérrelje diadlra azt a lobogót, mely alatt Nagyságod vezérlete mellett a magyar nemzet csoportosul s melyet örökké követ Debrecen népe edes atyja szent nevét viselő Kossuth dalkör.

— **A kánikula vége.** Tegnap éjjelkor ma nap a szüzesillagzat jegybe lép, ami más szóval annyit jelent, hogy a kánikula véget ért. Hőség dolgában az idei nyár ugyancsak kitett magáért. A nyár nagyobbik felében nagyobbára tropikus meleget jelzett a hőmérő, ami sokat ártott egyes vetéseknek, különösen a kukoricának. De az emberiség is régen szenvedett annyit a melegtől, mint az idén és szokatlanul nagy számban fordultak elő a napszúrású esetek. A hőség még mindig tart, de panaszkodni most már nem kell miatta az eltikkadt embert, aki verejtékes homlokát törli, nyugtassa meg az a tudat, hogy hivatalosan immár véget ért a kánikula.

— **Veszedelmes állatjárvány.** A város II. állategészségügyi körzetében sok ló megbetegedett lépfenében, amiért is a hatóság 14 napi zárlatot rendelt el.

— **Nyomdászok szüreti mulatsága.** Úgyesen összeállított tréfás meghívóban jelenik a debreceni nyomdászok, hogy október hó 1-én szüreti mulatságot rendeznek a nagyerdei Vigadóban. A Vigadó termét szállós lugasokkal díszítik fel, lesz világposta, énekel a nyomdászok jóbirú dalárdája és szüreti jelmezesek is vonulnak fel. A ki legtöbb levelező lapot ad el és legtöbb tolvajt ér szállólópon, az jutalmat kap. A mulatság sorrendje a következő: 1. A rendezőség és az összes jelmezesek lefénképezése d. u. 4 órakor. 2. Este 8 órakor: A jelmezesek felvonulása a feldíszített terembe a Veres Tóni zenekarától vezetve. 3. A Nyomdász dalárda éneke Hora K. karnagy vezetése alatt. 4. Csikóbőrös kulacs. Költemény. Irta Csokonai V. Mihály. Szavalja Dózsa György. 5. A Nyomdász dalárda éneke Hora K. karnagy vezetése alatt. 6. A kisbirú kihirdeti a szüreti mulatság szabályait. 7. A szállólópon megkezdése. 8. Éjjeli 1 órakor: A zónaposta zárása és a díjak kiosztása. Azután tánc, világos reggelig. A mulatság este 8 órakor kezdődik. Belépődíj: Előre váltott jegy 1 kor. 50 fill. Este a pénztárnál 2 kor. Családjegy 3 személyre 4 kor. A mulatság jövedelme a szakegylet pénztára javára lesz fordítva.

— **Magyar étlap.** Nagy Lajos aradi vendéglős, a vendéglősök szeptemberben tartandó országos kongresszusán indítványozni fogja, hogy a vendéglősök kizárólag magyar nyelvű étlapokat használjanak. Nem kételkedünk benne, sőt hisszük és reméljük, hogy a hazai vendéglősök az életre való indítványt egyhangulag elfogadják.

— **Az izr. hitközségi tagok figyelme.** Értéketnek a t. tagok, hogy a Deák Ferenc utcai templomban az istentisztelet további rendelkezésig következő időben fog tartatni és pedig: Péntek este fél 7 órakor, szombaton d. e. 9 órakor, d. u. fél 5 órakor. Kőnapokon reggel 6 órakor és este fél 7 órakor.

— **A cselédkönyv ingyenes.** A belügyminiszter elrendelte, hogy a cseléd és munkakönyvek kiadásért, illetőleg kitöltéséért a cselédétől vagy a munkástól semmiféle hivatali díjat nem szabad szedni. — A munkás vagy cseléd csak a könyvek nyomtatásdíját s a bélyeg árát fizeti.

— **Dalestély.** A debreceni kereskedő ifjak társulatának Dalköre szeptember hó 2-án szombaton, a nagyerdei Dobos pavilonban Magyar Testvérek és zenekara közreműködése mellett, táncal egybekötött zártkörű dalestélyt rendez. Belépti díj személyenként 2 korona. Családjegy 3 személyre 4 korona. Kezdeté este fél 9 órakor. Műsor: 1. Nyitány: Magyar Testvérek és zenekara által. 2. Győzelmi dal, Hubertől, előadja a Dalkör. 3. Népdal, (Balatoni dalok) Gaáltól, előadja a Dalkör. 4. Népdalegyveleg, Fővényesitől, előadja a Dalkör. 5. Rákóczy. Hubertől, előadja a Dalkör, zene kíséret mellett.

— **Eltűnt fiú.** Harmadnapja eltűnt szüleinek Telek utca 9. szám a. lakásáról Pap Ferenc 15 éves aranyműves inas. A kétségbeesett szülők kérésére a rendőrség elrendelte köröztesét.

— **A bűvészet tanára.** Budapestről írják: A Császár- és Lukácsfürdőkben hetek óta nagy feltűnést kelt kiváló eleganciával öltözött, exotikus külsejű ur, aki különösen a fürdőkben megforduló leányok és asszonyok között igen sokat ismer. Az illető tanár urnak, Herr Professornak nevezte magát és kitént róla, hogy a „bűvészet tanára.” A tanár ur Király utca 41. szám alatt tanyát tartott, amely erre a célra volt berendezve, többek között egy takaréktűzhelylyel, az „ördög sparherd” je, melynek tüzebe az asszonyok, lányok ha bele néztek, állítólag meglátták jövődjüket. De a tanár ur hához is járt, ahol „kézből” jóslat és a jóslásért 20—100 korona honoráriumot szedett. A fürdőkben megfordult legintelligen-

sebb asszonyok felültek a szőlőhámosnak, a kinek klienturájában grófnők, komtessek is voltak. A rendőrség végre meguata a titokzatossgot és letartóztatta a tanár urat, akít Kukna Gyulának hívnak, jasztróvi (poroszországi) születésű házaló, nőimitátor, aki Ós-Budában is járt éjjelenként és itt női ruhában kóborolt és mulatott. Letartóztatása a fürdőtelepeken és az érdekelt asszonyok és leányok között a legnagyobb szenzációt keltette.

— **A kard.** Ha valakit párbajban levágnak vagy agyonlönek nyomban felujul a párbajellenes mozgalom. Ha békés polgárember vérért veszi a tisztí kard — mint most a sajnálatos kassai esetenél történt — az egész sajtó egyértelműleg követeli, hogy a katonatisztek szolgálaton kívül kardot ne viselhessenek. Most megint olvasunk a lapokban indítványozást, melynek az a lényege, hogy ha a tisztéktől a kardot elvennék, az ilyen eseteket, ha nem is irtanák ki teljesen, mindenesetre a minimumra szállítanák le. Erre azonban úgy látszik nincs kilátás. A helyett, hogy a meglevő kardokat elvennék, még ujakat is adnak ki, ezentul ugyanis a budapesti rendőrtisztek is tisztí kardot viselnek. Tegnap érkezett le a belügyminiszteri leirat, amely szerint a király meguagte, hogy az állami rendőrség tisztikara is felvehesse a kardot, még pedig a makosarany kardbojttal. Szóval ők is viselhetik a kardot, ők is véres rendet vághatnak a komisz cibileken, ők is használhatják a kardot a kapukules ellen és megfélemlithetik a sajtót. Mert a kard ilyen privilégiumokat ad. Tudvalevő ugyanis, hogy az egész polgári társadalom közönséges rablóbanda, melyet nem lehet féken tartani, csak a katonatisztek, meg a rendőrtisztek kardjával és a rendőrök revolverével.

— **Arany Bika Mulató.** A Bika mulató látogatottsága bizonyítja, hogy Debrecenben az orfeumnak állandó létjogosultsága lehetne. Mindenki talál szórakozást az olyan orfeumban, mely úgy van szervezve, mint a jelenlegi Grünau Poldi élecs kuplén, minden egyes szövege nagy hatású. Berényi Izse kupléi közül különösen a fűszeres tetszik. Jackson néger nő szorgalmasan változtatja műsorát, melynek mindegyikével nagy sikert arat. A Wandrei nővérek csinos megjelenését és angol táncait állandó tetszéssel fogadják. A bohózaton igen jól mulat esteáskint a közönség.

— **Magyarország sótermelése.** Magyarország sóbányáiban az 1904. évben 1.876,200 métermázsa só termelték, 42,926 mm.-val többet, mint 1903-ban. E mennyiségben volt 1.119,344 mm. aprósó stb. A termelésből esik helyenkint Aknaszlatinára 481,981, Marosújvárra 564,917, Désaknára 271,339, Rónaszékre 203,090, Aknaszlatinára 200,935, Parajdra 45,112, Tordára 23,823, Vizaknára 26,829 és Sóvárra 58,181 mm. A sóbányaszatban alkalmazva volt összesen 2281 munkás, ezek közül 2022 férfi és 259 gyermek. A sóbányában alkalmazott munkások társaságának az 1904. év végén 457,264 korona vagyona volt.

— **Léghajós iskola Párisban.** Párisban mostanában nagy palánkkal bekerített több léghajó van lekötözve. A párisi léghajóklub tagjainak a gömbjei vannak itt elhelyezve. Még pedig meglehetősen nagy számmal, mert ujabban a léghajós sport a francia legjobb társaságban rendkívül népszerű lett. Ebben a léghajó színben iskola is van, ahol teoretikus előadások és gyakorlati utmutatások által bárki léghajóssá képezhető ki magát. A kuruz elvégeztével diplomát kap, amely arra jogosítja, hogy a katonai léghajós-csapatba beléphessen.

— Ablak beverések. — Tökés Imre Domb-utca 9 sz. a. lakos és K. Varga József Diószegi-utca 6. sz. a. lakos ablakait az éjjel ismeretlen tettesek beverték. A rendőrség a nyomozást megindította.

x LETZTER JÓZSEF fényképészeti, festési és fényképnagyítási műterme Piac-utca 44. dr. Ujfalu-ház. Állandó fényképtiallítás a műterem kapubejáratánál levő kiakasztásban.

Az Arany Bika kávéházban minden este cigányzene.

A kassai katonai botrány.

— aug. 25.

Még mindég lázongók a kedélyek Fel-magyarország metropolisában, Kassán. Az a katonai botrány, mely két nap előtt a „Kassai Hírlap” szerkesztőségében lejátszódtott az ország közvéleményét is erősen foglalkoztatja.

A vérengzés áldozatai, Seress Imre szerkesztő és Klein Lipót nyomdász iránt általános rokonszenv és sajnálkozás mutatkozik. Seress már jól érzi magát, de a szegény munkás ember aligha fog felépülni. Mint Kassáról táviratozzák Klein Lipót állapota tegnap este válságosra fordult. Has-hártya gyulladás komplikálta a sérülését és az orvosok nem bíznak többé felépülésében.

A vérengzésről König Péter volt kassai színházi karmester, jelenleg szegedi zeneiskolai igazgató, a ki nemrégiben Kassán tartózkodott a következőket mondatta egy szegedi újságnak:

König Péter, a szegedi városi zeneiskola jeles igazgatója, néhány héttig Seressnek a kassai Hámorban levő nyaralójában volt, mint a szerkesztő vendége. Itt beszélt Seress, hogy augusztus elején „megviccelte” Bosits hadnagyot. Bosits ugyanis egy tiszt társaságában bement a Kassai Hírlap szerkesztőségébe, mert magyarázatot akart kérni Serestől azokért a támadásokért, amelyeket lapjában a kassai tisztek ellen intézett. Seressnek ezt a látogatást előre tudomására hozták. A két tiszt nem ismerte Serest és amikor bementek a szerkesztőségbe, az ott dolgozó Serestől megkérdezték:

— Nincs itt Seress szerkesztő ur?

Seress elmosolyodott és azt mondta:

— Nincs kérem. Jelenleg vivóórát ad és gyakorolja magát a vívásban.

A tisztek megköszönték a felvilágosítást és eltávoztak. A szerkesztő a tréfát elmondta barátainak s néhány óra múlva egész Kassa kacagott a fölültetett tiszteken, akik elharájozták, hogy ezért a viccért, mi helyest alkalom kínálkozik, elégtételt vesznek maguknak Seressen.

A vérengzés voltaképpen oka tehát ez a végzetes tréfa volt.

Kassáról jelentik még, hogy tekintettel az este megtartandó népgyűlésre, — a kaszárnyákban a 34. gyalogezred négyszáz katonáját készenlétbe helyezték s az esetre ha zavargás volna, rögtön kivezényelik a katonákat.

TAVIRATOK.

Népgyűlés a katonaság ellen.

Kassa, augusztus 4. A katonai botrányból folyólag ma tartották meg a szocialisták a népgyűlést, a melyen több szónok erősen kikelt a militarizmus gáztette ellen. A gyűlés, melyen több ezer jelent meg, rendezés nélkül folyt le.

A béke tárgyalások.

Páris, aug. 24. A Matinnak jelentik Portsmouthból, hogy Vitte Szachalin esetleges visszavásárlásáról folytatott beszélgetés során ama véleményének adott kifejezést, hogy Oroszország ezt az ajánlatot burkolt hadikárptárlásnak tekinti és nem fogja elfogadni. Véleménye szerint Oroszország válassza végleges lesz.

Félt az anarkistáktól.

Berlin, aug. 24. Majdel báró, orosz tartományi tanácsos, a ki az eisenbachi szanatóriumban gyógykezelte magát, ma öngyilkossá lett. Hátrahagyott levelében azt írja, hogy félt az anarkistáktól s ezért lett öngyilkos.

Agyonlőtt sztrájkolók.

Lodz, aug. 24. A kozák csapatok itt ismét óriási vérengzést vittek véghez. Rárontottak a sztrájkolókra s agyonlövöldözték őket.

Sztrájk Varsóban.

Berlin, aug. 24. A Vossische Zeitung jelenti Varsóból 23 iki kelettel: A mozgalmat vezető pártok közös határozata folytán a sztrájkot ma délben megszüntették, viszont a diákok gyűlése elhatározta, hogy az előadásokat továbbra sem látogatják.

Budapesti gabonatözsde.

(Déli zárlat.)

Budapest, aug. 24.

Buzakinát jó, vételkedv mérsékelt. Bányadt irányzat mellett 35,000 métermázsa kerülforgalomba 5—10 olcsóbb áron. — Egyéb gabonanemek közül rozs lanya, zab tartott, többi változatlan. Idő: változékony.

Buzaoktóberre	15.82—84.
„ áprilisre	16.40—42.
Rozs októberre	12.83—84.
„ áprilisra	13.32—34.
Zab októberre	12.20—22.
„ áprilisra	12.74—76.
Tengeri augusztusra	16.74—80.
„ szeptemberre	—
„ májusra	13.34—36.

Szórakozásokról.

— Irta: Inot. —

II.

Mély igazságok rejlenek az egyikben, mint a másikban; de ép úgy szélsőség is, az egyik, mint a másik.

Tekintve azonban, hogy két szélsőség közepében fekszik az igazság, s ha a dolgot is így mérlegeljük, már a negatívumokból is könnyen megalkothatja magának mindeki ama helyes irányt, mely egyfelől természetünknek, másfelől pedig az erkölcsi és értelmi világ követelményének: a fejlődés, a művelődés és a szükséges korlátozás törvényének is leginkább megfelel.

Vonatkozik e két sarkalatos elv inkább ugyan a politikára, de ép úgy alkalmazható tárgyamra: a szórakozásokra is.

A szórakozásoknál tehát bármily természetűek legyenek is, kell hogy az érzékenység az érzelmeknek mindig alárendelve legyen, a szórakozásoknak állandóan a művelődés és az emberi méltóság keretében, bizonyos szabványokhoz mérten kell mozogniuk.

A szórakozások nemei különben ép oly különbözők, mint az iránta való hajlamok is megoszlanak.

Szóval, a szórakozások, melyeket a társadalom különböző fokai: rang és mód, nemzeti szokások és foglalkozások, faji sajátosságok, clima, évszak stb. szabályoznak, sokféle módon osztályozhatók; mégis már eleve két fő osztályt kell megkülönböztetnünk,

nevezetesen: a komoly és könnyed szórakozásokat, s ez a distinctió talán az egyedüli, melyet általánosítani lehet. A szórakozások számos nemei továbbá három csoportra ugyan a magán, társas és a nagy közönség szórakozásaira osztályozandók.

A magán szórakozások leginkább olvasás, illetőleg az irodalomban — mely legnagyobb halmazát szolgáltatja az ülő vagy magán szórakozásoknak — továbbá zene, festészet, gyűjtemények, kézimunka, utazás, séta, lovaglás, vadászat, halászat, kertészet, állatok tenyésztése, megfigyelések stb. effélékben nyilvánulnak.

A társas szórakozások nemeit már inkább zene, játék, tánc, de főleg a beszélgetés képezik.

Egészen mások a szórakozások, melyekre a nagyközönség számít, itt már inkább a szórakoztatásoknak van a főszerepe s jut a feladat, a közönség igényeit, várakozásait kielégíteni. Ilyenek a sport, ünnepélyek és egyéb látványosságok, lóverseny, ragatta, cirkusz, színház, orfeum stb. röviden, ahol mulatnak, továbbá különféle klubok, kaszinók, melyek a társulás érdekében, vagy testet edző szórakozások céljából alakultak.

Valamint tehát a szórakozások nemei különbözők, ugy a kiindulás és a célok, az okok és okozatok is viszonylagosak, individualisak. De lehetnek a különböző szórakozások hasznosak és költségesek is, nevelők vagy rombolók is. Például a költséges kedvtelések, melyek jövedelmünkkel nem állanak arányban, előbb-utóbb az anyagi romláshoz vezetnek, valamint a kártyaszervenvedély is csak tompítólag hat az érzelem és értelemre.

Egyébként a szórakozások talán a legrégibb keletiek, mondhatnám az ember eredetére — amikor mindennemű munka csak szórakozás volt — vezethetők vissza; a régigröögök és rómaiaknál pedig már ép oly életszükséglet volt, mint korunkban.

Az olimpiai játékok, mindennemű szórakozások, a tudományok, művészetek és élvezetek terén, nemkülönben az érzékiség kicsapongásai is, ugy meg vannak ma, mint voltak a klasszikus korban. Távol maradunk talán a bikaviadaloktól, kivéve Spanyolországot, ahol állítólag a mörök által honosult meg és még ma is a legnépszerűbb ünnepélyeket képezik.

Szóval: minden ami oktat, szórakoztat, vagy bánt, magán viseli a klasszicizmus bélyegét.

(Folyt. köv.)

Nyilt-tér.*

Nyilatkozat.

Ha a „Debreceni Reggeli Újság” az ő nagyító és sokszorosító üvegén át annyira tüzei fel az ő lobbanékony phantasiáját, hogy a szunyogokat is elefántnak nézi, az lehet üzleti érdek, magán passió vagy egyéb gyógyítható betegség.

De ha ő egy két szóváltás miatt pelengére tesz egy kereskedő segédet s vele kompromitálja a kereskedők összeségét, hogy költeményt zenghessen egy ide szakadt néger nő hősies tetteiről s így oldal támadást intézen a Bika kávéház tulajdonosára az már nem magán ügy.

Miután pedig, mi, mint az eset szemtanui abban a meggyőződésben élünk, hogy ennek a valótlan hirnek a közönség hitelt nem ad, nehogy a hallgatás bizonyítást képezzen, lovagias becsület szavunkra kötelességünknek ismerjük kijelenteni, hogy tetleges inzultus egyáltalában nem történt és hogy a jelzett újság minden kommentárja és színezése teljesen valótlan.

Debrecen, 1905. aug. 23.

Prohánka Lajos s. k.
Taróczy Antal s. k.

* E rovatban közlőtekért nem vállal felelősséget a szerkesztőség.

Hirdetések művészi illusztrálása, szövegezése, eredeti tervezetek kidolgozása és előleges költségvetések teljes díjtalanul.

GOLDBERGER AV.
BUDAPEST, VÁROSHÁZ U. 20. — HIRDETÉSI IRODA.

MAGYAR
állam vasutak
menetrendje

1905. május hó 1-től.

Debrecenből indul:	óra	perc
Budapest felé (gyorsvonat) —	d. u.	4 46
Budapest felé (gyorsvonat) —	reggel.	8 57
Budapest — Nagyvárád felé —	d. u.	3 30
Budapest — Nagyvárád felé —	este	10 25
Szatmár — M.-Sziget felé —	d. u.	4 —
Csak Szatmárig (gyorsvonat)	d. u.	6 55
Csak Szatmárig toher v. sz. sz.	este	8 24
Szatmár—M.-Sziget f. (gyorsv.)	d. u.	12 11
Miskolc—Kassa felé — — —	reggel	8 13
Miskolc—Kassa felé — — —	este	7 17
Szerencs—S.-A.-Ujhely Kassa f	d. u.	4 36
m. á. vasúttól	reggel	5 35
vásártérről —	reggel	5 44
m. á. vasúttól	d. e.	8 09
vásártérről —	d. e.	8 16
H.-Böszörmény) m. á. vasúttól	d. u.	11 11
H.-Sz.-Mihály) vásártérről —	d. u.	11 20
felé) m. á. vasúttól	d. u.	4 41
vásártérről —	d. u.	4 54
m. á. vasúttól	este	7 —
vásártérről —	oste	7 07
F.-Abony felé m. á. vasúttól	reggel	4 35
F.-Abony felé vásártérről —	reggel	4 56
O.-Kócs—Polgár felé m. á. v.-tól	d. u.	4 56
O.-Kócs—Polgár felé vásártérről	d. u.	5 16
Derecske—N.-Léta felé — —	reggel	9 35
Derecske—N.-Léta felé — —	d. u.	4 51
Bpestre érkezik:		
A reggel 8 ó. 57 p.-kor ind. gy. v.	d. u.	1 50
A déli 12 ó. 05 p.-kor ind. sz. v.	este	6 40
Az este 10 ó. 31.-kor ind. sz. v.	reggel	5 45
A d. u. 4 ó. 46 p.-kor ind. sz. v.	este	9 35
Budapestről Debrecenbe indul:		
A d. u. 12 ó. 4 p.-kor érk. gy. v.	reggel	7 25
A d. u. 3 ó. 29 p.-kor érk. sz. v.	reggel	9 —
Az este 6 ó. 29 p.-kor érk. gy. v.	d. u.	2 35
Az éjjel 2 ó. 24 p.-kor érk. sz. v.	este	7 —
(E.-Ladányig gy. v. átszállással)	este	9 15
Debrecenbe érkezik:		
Budapest felől (sznmélyvenat)	d. u.	3 29
Budapest—Nagyvárád f. gyors	este	6 40
Budapest—Nagyvárád felől —	éjjel	2 24
Budapest—Nagyvárád felől —	d. u.	3 29
Csak P.-Ladánytól — — —	reggel	7 46
Csak Szatmár felől — — —	reggel	8 57
Szatmár—M.-Szigetről — — —	d. e.	4 31
Csak M.-Szigetről (gyorsvonat)	d. u.	10 11
Csak M.-Szigetről — — —	este	6 43
Szatmár felől — — —	este	8 04
Kassa—Miskolc felől — — —	d. e.	8 19
Kassa—S.-A.-Ujhely--Szerencs	este	11 31
vásártérről —	reggel	7 33
mávasúthoz	d. e.	7 40
vásártérről —	este	6 22
mávasúthoz	este	6 28
vásártérről —	d. u.	3 29
mávasúthoz	d. u.	3 35
F.-Abony felől vásártérről —	d. u.	7 44
F.-Abony felől m. á. vasúthoz	d. u.	7 54
O.-Kócs—Polgár felől vás. tér.	reggel	5 25
O.-Kócs—Polgár felől máv.-hoz	reggel	5 35
Derecske—Nagy-Léta felől —	reggel	7 15
Derecske—Nagy-Léta felől —	d. u.	8 18

„Hollandi gyomorcseppek“

a legkitünőbb háziszor minden-nemü gyomorfájásnál, gyomorgörcsnél, emésztési zavaroknál.
Használati utasítás mellékelve minden üveghez.
Kéznél tartása kiválóan ajánlható oly egyéneknek, kik nyaralni, utazni mennek vagy akik tanyákon vagy kis faluban tartózkodnak, hol baj esetén orvosi segítséghez azonnal nem juthatnak.
1 üveg „hollandi csepp“ ára 40 fillér.
Kapható:
Mihalovits Jenő gyógyszerárában
DEBRECEN, városházzal szemben.

Iskolás fiúk és leányok részére

ajánlunk:
**Fehérneműeket,
Paplanok,
Matracok,
Flanell takarók,
Zsebkendők,
Nyakkendőket.**
Óriási választékban
DONOGAN ÉS SOMOSSY
Debrecen, Kistemplombazár.

„Ursus“

a legtekélyesebb vasgerenda szerkezetű szabadalmazott borsajtó. Felső nyomással, a törköly egy darabban vehető le, a must vasrészekkel nem érintkeznek így a bor megfeketedése kizárva. Legmagasabb nyomképesség. Hóni gyártmány.

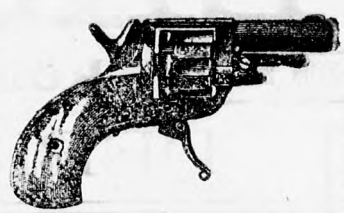
Budweisz-i és hóni gyártmányu porcellán, valamint meidinger-köpeny és öntöttvaskályhák, minden szerkezetű vas és porcellán-burkolatu konyhák.

Vadászfegyverek és felszerelések revolverek, hüvelyek. **Lőpor áruda** Ujdonság! **Browning** rendszerű ismétlő fegyver 1903. minta.

Képes árlap ingyen és bérmentve.

TÓTH GYULA

Debrecen, Piac-utca 20—27.

Hirdetések felvétetnek a kiadóhívatásban.

Keil-lakk

legkitünőbb mázoló-szer puha padló számára.

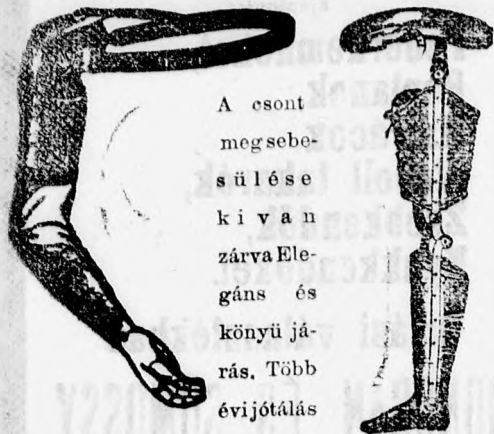
Keil-féle viasz kenőcs keménypadló számára.
Keil-féle „Glasur“ fénymáz 90 fill.
Keil-féle arany-fénymáz képkereteknek 40 fill.
Keil-féle szalmakalap-festék minden színben.

Mindenkor kaphatók:

Borsos Kata cégnél Debrecen.

Amputáltak!

A Keleti-féle műlábak és műkezek a legjobbak és legtökéletesebbek!!!

A csont megsebesülése kíván zárva Elegáns és könnyű járás. Több évi jótállás

Keleti J. orthopaediai műintézete jótállás és legolcsóbb gyári árak mellett készíti!

műlábakat és műkezeket

a legtökéletesebb technikai kivitelben!!!

Ferdenők

részére műfüzőket és egyenestartókat járó és támgépeket stb. a chirurgia legmodernebb elvei szerint!

Kevésbé vagyonosak nagy árendményben részesülnek!

Betegtoló kocsik

rokkantak és lábadozók számára gyári árak mellett, nagy választékban!

Kérje ingyen és bérmentve a nagy képes árjegyzéket.

Keleti J. orvos-sebészeti műszergyáros,

Budapest, IV., Koronaherceg-utca 17. szám.

Legolcsóbb és legjobb sorsjegyek

3% Magyar Jelzalog Hitelbank nyeremény sorsjegyek.
3 huzás évenként: a legközelebbi f. é. június hó 25.
3 főnyeremény évenként 200.000, 100.000, 100.000 kor.
3% évente 6 korona kamat jövedelmezőség.

100 drb.

ily 3%-os magy. jelz. nyer. sorsjegy megvásárlására egy társaságot alakítottunk 50 tag részére, oly formán, hogy minden tag

25 havi 10 frtos részlet befizetése ellenében jogot szerez, az időközi esetleges nyereményekre, a teljes befizetések után pedig 2 drb eredeti

3% magy. jelz. nyerem., sorsjegyre illetve nyeremény jegyre.

Csak rövid ideig fogad el előjegyzéseket a

Debreceni Ipar és Kereskedelmi Bank.**Nyiló virágok, csokrok, koszorúk,**

Legbiztosabb és legjobb vetemény és virágmagvakat, gyümölcsfák, díszcserjék, gömbakáofákat és más kertészethez való növényzetet esakis

Paczelt János

mü kertész né l

Kossuth-utcai mag- és virágkereskedésében kaphatók.

Debrecenben.

Olesó ár és pontos szállítás biztosítottik.

LÁSZLÓ JÓZSEF

TELEFON 275.

könyvnyomda és könyvkiadóhivatal,

TELEFON 275.

DEBRECEN, Csapó-utca 9. szám.

KÖNYVEK,
folyóiratok,
ÁRJEGYZÉKEK,
számlák,
ZABSZÁMADÁSOK,
BÁLI MEGHIVÓK,
TANCRENDEK,
FALRAGASZOK,
KÖRLEVELEK,
a legszebb kivitelben.
a **„SZABADSÁG“**
pol. napilap,
kiadóhivatala.

A legdivatosabb betűkkel ellátott,
gyorseajtóval felszerelt

KÖNYVNYOMDA,

hol mindennemű

NYOMTATVÁNYOK

izlésteljesen, gyorsan és
pontosan, a legolcsóbb
árak mellett készíttetnek.

HIRDETÉSEK

a
„SZABADSÁG“
részére

jutánycsan felvétetnek.

A
„SZABADSÁG“
a legnagyobb és legel-
terjedtebb politikai
napilap.

ELŐFIZETESI ÁR:**Helyben:**

Egész évre . . . 12 kor.
Fél évre . . . 6 kor.
Negyed évre . . . 3 kor.

Vidéken:

Egész évre . . . 20 kor.
Fél évre . . . 10 kor.
Negyed évre . . . 5 kor.